

MİLLİ EĞİTİM DENETÇİLERİNİN KATILDIĞI İNGİLİZCE HİZMET-ÇERİTİM KURSUNUN ETKİLİLİĞİ

The Effectiveness of English In-Service Training Courses to Which Ministry Supervisors Attended

Fatma ÖZMEN¹

Fatih KAYA²

ÖZET

Eğitim denetimi, mevcut durumun ortaya konulması, sorunların belirlenmesi, gelişme yönünde gerekli destek ve yardımın sağlanması bakımından büyük önem taşır. Eğitim denetiminde etkililiği sağlamak büyük ölçüde denetçinin kendisini çok yönlü olarak geliştirmesiyle yakından ilişkilidir. Bu bağlamda, eğitim sistemindeki giderek değişen görev, rol ve sorumlulukların daha iyi kavranması ve yerine getirilmesi için hizmet-içi eğitim bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, umulan yararın elde edilebilmesi için, hizmet-içi eğitimin iyi planlanması ve etkili şekilde uygulanması gerekir.

Bu araştırmanın amacı, hizmet-içi eğitim İngilizce kursuna devam eden Millî Eğitim denetçilerinin görüşleri doğrultusunda, İngilizce kursunun etkililiğini belirlemektir. Araştırma nitel olarak desenlenmiştir. Araştırmanın çalışılma grubunu, hizmet-içi eğitim İngilizce kursuna devam eden Millî Eğitim Denetçileri oluşturmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Hizmet-içi eğitimin etkililiği, katılımcıların hedeflere ne düzeyde ulaştığını ortaya koymak ile mümkündür. Araştırmada, İngilizce hizmet-içi eğitimin etkililiğine yönelik elde edilen bulgular, özellikle öğretim yöntemleri, teknolojik olanaklar ve kurs öğretmenlerinin yeterli miktarda birtakım olumsuzluklar ya da olumsuzlukları ortaya koymuştur. Ulaşılan sonuçlar ve literatürde, kursların etkili olabilmesi için, ihtiyaç ve beklentileri karşılayacak yönde kursların tasarlanması; ve kursta yer alan yetiştirici konumundaki öğretim elemanlarının, çeşitli öğretim teknikleri ve bilişim teknolojilerini kullanmada etkin olmalarının sağlanması yönünde birtakım önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Denetçi, Hizmet-içi Eğitim, İngilizce Öğretimi, Etkililik

ABSTRACT

Educational supervision, bears great importance for its functions revealing the current situation, identifying the problems and providing the necessary support and assistance in terms of achieving educational improvement. Ensuring the effectiveness of educational supervision is to large extent related with the self-development of the supervisors. In that context, in-service training is emerging as a necessity in order to make employees better understand and fulfill increasingly changing tasks, roles and responsibilities in the educational system. However, in order to achieve the expected benefits, in-service trainings should be well planned and implemented effectively.

The purpose of that study is, along with the views of ministry supervisors, to determine the effectiveness of ongoing English in-service training courses. It was designed as a qualitative study. The study group of the research comprised of the National Education Ministry supervisors attending in-service English courses. Semi-structured interview technique was used as a method of data collection.

The effectiveness of in-service training is explained largely considering the extent of achieved objectives of the participants. The findings related to the effectiveness of English courses in in-service training revealed that there were some troubles especially about teaching methods. And, some negative thoughts were articulated as well, related to the proficiency of trainers, and technological sufficiency. Concomitant with the obtained results some recommendations were made towards ensuring the courses to meet the needs and expectations of the trainees; and providing competent trainers especially in the use of contemporary teaching methods and information and communication technologies.

Key Words: Supervisor, In-service Training, English Teaching, Effectiveness.

¹ Doç. Dr. Firat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ELAZI ftm_ozmen@yahoo.com

² Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Denetçi Yardımcısı fatihkaya77@hotmail.com

G R

De i imin artık sürekli oldu u günümüz dünyasında, de i en ko ullara uyum sa lamak ve rekabet avantajı elde edebilmek için, yeni bilgi ve ürün üretebilen nitelikli insan gücüne ihtiyaç her alanda hissedilmektedir. Bu amaçla son yıllarda mü teri memnuniyetini sa layabilmek, beklentilere yanıt verebilmek, hatta beklenti düzeyini yükseltebilmek için, örgütler insan kayna mının geli tirilmesi yönünde yo un çaba göstermektedir. Bu kapsamda sürekli olarak tekrarlanın hizmet-içi e itimler, kurumların vaz geçilmez olarak ba vurdukları bir araç olarak ortaya çıkmaktadır.

Denetim süreci, e itimin etkilili ini ve kalitesini artırma yönünde, e itim ve ö retim etkinliklerinin ve uygulamalarının gözlemlenmesini, de erlendirilmesi, noksanların ve yetersizliklerin belirlenmesini ve geli me yönünde yardım ve destek sunmayı içerir. E itim denetiminin hem hiyerar ik hem de de erlendirici unsurlar içerdi ini belirten Evans (2009), e itim denetiminin e itimsel, yönetsel ve destekleyici i levleri bulundu unu belirtir. E itim denetçilerinin üstlendikleri görev ve sorumlulukları layıkıyla yerine getirebilmesi için bilgi, beceri, tutum ve davranı olarak, e itimi geli tirecek yönde çok iyi donanıma sahip olmaları gerekir. Bunun için de sürekli olarak kendilerini geli tirebilme fırsatlarının yaratılması gerekir.

Hizmet-içi e itimle, genel olarak, sürekli de i en ve geli en günümüz ko ullarına ayak uydurabilmek ve ilerlemeyi sa layabilmek için, çalı anların mesleki bilgi ve becerilerinin artırılması ve güdülenmelerinin sa lanması amaçlanır. Bu ba lamda, insan yeti tiren kurumlar olarak, e itim kurumlarının verdikleri hizmetin kalitesi ve etkilili ini artırma yönünde, çalı anlarının hizmet-içi e itimi daha büyük bir önem ta ır. Özellikle liderlik nitelikleriyle hitap ettikleri grupları yönlendirme, destekleme, cesaretlendirme gibi kritik önemde roller üstlenen denetçi/denetmen, yönetici ve ö retmenlerin bilgi ve beceri düzeyinin artırılması e itimin etkilili i açısından büyük önem arz eder.

Problem Durumu

E itim kurumlarında, e itimin etkilili ini sa lama yönünde, i görenlerin performanslarını artırmak, sorunların üstesinden gelebilmek için çe itli tür ve düzeyde hizmet-içi e itim programları gerçekleştirilmektedir. Hizmet-içi e itim faaliyetleri personelin e itim ihtiyaçlarına ba lı olarak ifade edilen amaçlara göre belirlenmek durumundadır. Burada ihtiyaçların hangi yakla ımlarla, kimler tarafından ve hangi tekniklerle belirlenece i dikkate alınması gereken önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır (Ryan, 1987, s. 30). Aydın (1987), denetmenin oynaması gereken liderlik davranı mının gerektirdi i yeterli i bir e itim liderli i e itimi sorunu olarak ele almakta ve denetmenin sahip oldu u bilgi ve becerilerin zaman içinde yetersiz duruma dü mesi nedeniyle, sürekli hizmet-içi e itim almalarının gereklili ine i aret etmektedir.

Ancak, gerçekte tirilen hizmet-içi e itim programlarının yetersizli ine yönelik ele tiriler sıkça dile getirilmektedir. Yapılan ara tırmalar, denetim ve hizmet-içi e itim alanında birçok sorun ya andı nı göstermektedir. Kamu kurum ve kurulu larının hizmet-içi e itim birimlerinin ço unda e itim ihtiyaçlarını saptayan, hizmet-içi e itim programları geli tiren, uygulayan ve de erlendiren e itim uzmanlarının bulunmadı ı; bulunanların ise e itim bilim dallarında yeti memi alan dı ndan gelen ki iler oldu u; kurumlar arasında e itim ortamları açısından bir i birli i ve koordinasyonun olmadı ı, bunun da kaynakların etkin kullanılmasını engelledi i dile getirilen hususlardır (Aytaç, 2000). Hizmet-içi e itim etkinliklerinin planlanmasında, e itim gereksinimlerini belirleme çalı malarının hiç yapılmadı ı ya da yapılan çalı maların, gereksinim belirleme sürecinde kullanılan bilimsel yöntemlere dayandırılmadı ı vurgulanmaktadır (Tyler ve Brown, 1999; Yalın, 2001). Türkiye’de bakanlıkların hizmet-içi e itim konusunda yeterli destek sa layamadı ı da bir sorun olarak belirtilmektedir (Sefero lu, 2004).

Yukarıda, hizmet-içi e itimin yetersizli ine ili kin, 2000’li yılların ba larında ileri sürülen sorunların, MEB bünyesinde 2010 yılında gerçekte tirilen panel ve çalı tay raporları dikkate alındı nda hala devam etmekte oldu u görülmektedir. Bu sorunlar, “Katılan personelin daha sonra iş ba nda takip edilmemesi, kurumlardaki personelin e itim ihtiyacının bilimsel olarak belirlenme-

mesisi, hizmet-içi eğitimle ilgili yasal düzenlemelerin ve hizmet-içi eğitime ayrılan maddi kaynakların yetersizliği, hizmet-içi eğitim uygulamalarını planlama, uygulama ve değerlendirme konusunda uzman olmaması ve kurs konusu ile ilgisi olmayan personelin açılan kurslara yönlendirilmesi” gibi çok çeşitli problemlerde yaşanmaktadır (Keleş ve Çelik, 2013: 185).

Denetçilerin, sorumluluk alanlarında kendilerini mesleki açıdan yetiirebilmeleri ve görevlerini etkili şekilde gerçekleirebilmeleri için, değerlendirme, rehberlik, yardım, destek, etkili iletişim vb. konularda literatürü iyi takip edebilmeleri, analiz, sentez ve değerlendirmeler yapabilmeleri gelişmelerine büyük katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda denetçilerin bir yabancı dili konuabilmesi, anlayabilmeleri günümüz dünyasında yüz yüze kalınan bir gerekliliktir. Her ne kadar müfettiş yardımcılarının alınmalarında yabancı dil bilgisi aranmasa da (MEB, 1993), bu konu üzerinde yeterince durulmayan bir alan gibi görünmektedir. Denetçilerin yetiirelmesi konusunda yapılan bir araştırmada, denetçilerin aldıkları hizmet-içi eğitimlerin, kursu verenler tarafından yüksek düzeyde, oysa denetçiler tarafından orta düzeyde yeterli görüldüğü sonucuna varılmıştır. Aynı araştırmada yabancı dil ile ilgili verilen kursların, etkililik açısından verilen diğer tüm kurslar içinde sondan üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür (Yıldırım, 2006: 726). Denetim sisteminin ve hizmet-içi eğitim kurslarının yeterliliği hakkında yapılan bir diğer araştırmada, araştırma kapsamına alınan denetçilerin % 29.80’i denetim hizmetlerinin amacına ulaşımını belirtirken; % 33.65’i kısmen ulaşımını, % 36.53’ü ise ulaşım yönünde görüş bildirmiştir. Yine aynı araştırmada, denetçilerin yaklaşık % 87’si denetçilere uygulanan hizmet-içi eğitim etkinliklerini yetersiz bulmuştur. Bunun nedenleri olarak yetiirencilerin yetersizliği, talep analizinin yapılmaması, denetim sisteminin yeniden yapılmaya gösterdiği ihtiyaç gibi sebepler gösterilmiştir (Aydın, Çek ve Zeytin, 2011: 1198).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı’nda görev yapan ve hizmet-içi eğitim İngilizce kursuna katılan denetçilerin, bu kurslardan ne oranda yararlandıklarının belirlenmesi; ve ulaşılan bulgular ve alan yazın bilgisi temelinde, etkililiği sağlamak üzere öneriler geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, hizmet-içi eğitimde, İngilizce kurslarının etkililiğini artırmak için yeterince araştırma yapılmaması açısından; ayrıca, bu kurslardaki sorun ve beklentileri ortaya koyabilmesi açısından önemli görülmektedir.

HİZMET İÇİ EĞİTİM VE DENETÇİ

Değişen ve gelişen günümüz toplumunda, bilgi ve eğitim giderek daha fazla önem kazanmakta ve entelektüel sermaye de denilen iyi yetiiremiş insan gücü gelişme ve yenilemenin ana unsurunu oluşturmaktadır. Ülkelerin refah düzeylerinin yükselmesi, o ülkede yaşayan bireylerin teknolojiye bağlı olarak değişen ve gelişen meslekleri icra edebilecek şekilde yetiirelmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, kamu ve özel sektör kuruluşlarında, personelin sürekli hizmet-içi eğitimlerle bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesine gayret gösterilir.

Hizmet-içi eğitimle ilgili yapılan tanımlara bakıldığında genellikle amaca hizmet etmeye yönelik, yetiireme ve gelişme etkinliklerinin vurgulandığı görülmüştür. Yalın (1997), hizmet-içi eğitimi, bireylere mesleklerinde daha başarılı olmalarını sağlayacak gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırmak amacıyla yapılan planlı eğitim faaliyetleri şeklinde tanımlar. Aytaç (2000), benzer şekilde, istihdam edilmemiş gücünün mesleğe uyum, meslekte ilerleme ve gelişme ihtiyaçlarını karşılayan her türlü eğitim-öğretim faaliyeti olarak tanımlamaktadır. Taymaz (1997), hizmet-içi eğitime ilişkin olarak, “özel ve tüzel kişilere ait yerlerinde, belirli bir ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumlarını sağlamak üzere yapılan eğitim” tanımlamasını yapmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (1995), Hizmet-içi Eğitim Yönetmeliği’nde ise personeli hizmet-içi eğitim ile yetiirmek amacıyla düzenlenen kurs, seminer gibi faaliyetler, şeklinde tanımlanmaktadır.

Personel gelişime yaklaşımlarını, izlenen programlar açısından genelde, geleneksel, doğal ve karma yaklaşımlar olarak üç grupta toplamak olası görülmüştür. Geleneksel yaklaşımın temelinde,

i görenin bilgi yetersizli i sayılması yatar ve personeli edilgen konuma dü üren geleneksel bir ö retim yöntemi uygulanır. Do al yakla ımda, sorumluluk hizmet-içi e itim programlarına katılan ki ilerindir. Dolayısıyla, yenilikçi, harekete geçirici, ara tırmaı özendirici nitelikler ta ır. Karma yakla ım ise, her iki yakla ım tarzının niteliklerini ta ır ve ki ilerinin hizmet-içi yeti tirme kurslarında etkin katılımı yanında, sorun çözüme hususlarının vurgulandı ı görülür (Aydın, 1993: 174).

Ülkemizde gelece imizi olu turacak nesilleri yeti tiren ö retmenlerimizin iyi yeti tirilmesi son derecede önemlidir. Bu yeti tirmede denetçiler büyük rol oynar. Denetçi, e itim sisteminde yapılan çalı maları kontrol eden, de erlendiren, düzeltme, geli tirme çalı malarını üstlenen ki ilerdir. Denetçinin üstlendi i görevleri etkili ekilde yapabilmesi, sahip oldu u bilgi ve becerinin düzeyiyle yakından ili kilidir. Bu ba lamda denetçinin, denetim ve rehberlik çalı malarının yerine getirilmesindeki etkililik düzeyinin saptanması son derecede önemli görülmektedir (Korkmaz, 2007).

E itim denetimi, mevcut durumun ortaya konulması, sorunların belirlenmesi, geli me yönünde gerekli destek ve yardımın sa lanması bakımlarından büyük önem ta ır. Okulların etkili e itimi gerçekle tirebilmesi için, e itim denetimini üstlenen ki iler, e itimin vazgeçilemez unsuru olarak görülürler (Harris, 1976: 332). Milli E itim Bakanlık denetçilerine yönelik Denetim ve Soru turma Teknikleri Semineri, Rehberlik ve Denetim Yöntemleri Semineri, nceleme Soru turma Teknikleri Semineri, Denetim Uygulamaları Semineri, E-denetim vb. hizmet-içi e itim programları düzenlenmektedir. Bu hizmet-içi e itimlere tüm Bakanlık denetçilerinin etkin bir ekilde katılmaları temin edilmektedir (MEB, 2012).

YÖNTEM

Ara tırma, görü lerin mülakat yöntemiyle elde edildi i, nitel bir çalı madır. Ara tırmanın çalı ma grubunu Milli E itim Bakanlı ı'nın, 05 Mart – 15 Haziran 2012 tarihleri arasında, Ankara Hizmet-içi E itim Enstitüsünde düzenledi i ngilizce kursuna devam eden 15 Milli E itim Denetçi Yardımcısı olu turmaktadır. Ara tırmada nitel ara tırma gelene ine uygun amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çe itlilik örnekleme yöntemi uygun olarak Milli E itim Denetçi Yardımcısı çalı ma grubu seçilmi tir. Maksimum çe itlilik örneklemesindeki amaç, görel olarak küçük bir örneklem olu turmak ve bu örnekleme çalı lan probleme taraf olabilecek bireylerin çe itlili ini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve im ek, 2008: 108). Bu ba lamda ara tırmada, cinsiyet, ya ve e itim durumları açısından gönüllü olanlar içinden farklı ki ilerinin yer almasına çalı ılmı tir. Bununla birlikte, denetçiler arasında kadın denetçi olmadı ından, kadın denetçiye yer verilememi tir. Milli E itim Denetçi Yardımcılarının ya a göre sayılarına bakıldı ında, ya ı 30 'dan az 2 ki i; 31-35 ya arasında 8 ki i; ve 36 ve üstü 5 ki i bulundu u görülmektedir. E itim durumu açısından bakıldı ında, 6 ki i lisans, 8 ki i yüksek lisans ve bir ki i doktora düzeyinde e itime sahiptir.

Bu çalı mada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmı görü me tekni i kullanılmı tir. Görü me soruları hazırlanmadan önce, ara tırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası alan yazın taraması yapılmı tir. Konu tasarlandıktan sonra formda yer alması dü ünülen maddeler belirlenmi ve uzman görü leri alınarak, son ekli verilmi tir. Ara tırmada Milli E itim Denetçi Yardımcılarına yöneltile sorular unlardır:

1. Hizmet-içi e itim ngilizce kursuna isteyerek mi katıldınız?
2. Kursa gelmekteki amacınız nedir?
3. Kursta, ngilizce ö retiminde hangi yöntemler kullanılmaktadır? Bunları yeterli buluyor musunuz?
4. ngilizce kursunda sizce hangi ö retim yöntemleri kullanılmalı?
5. Ders saatleri ve kurs süresi yeterli midir? Yeterli görmüyorsanız, nasıl olmalı?
6. Her bir ders saatinde yer alan kursiyer sayısı etkili bir ö retim açısından uygun mudur? Nasıl olmalı?
7. Kurstaki teknolojik donanım yeterli midir? Nasıl olmalı?

8. Kursu verenler İngilizce öğretmede etkililer mi? Olumlu ve olumsuz bulduğunuz yönleri belirtir misiniz?
9. Kursu gelmeden önce hangi beklentileriniz vardı? Beklentilerinizi karşılayabildiniz mi?
10. Etkili bir İngilizce kursu için neler önerebilirsiniz?

Görüşme başlamadan önce, görüşleri alınacak olan denetçi yardımcılarının, araştırmaya ilişkin bilgiler verilmiştir. Görüşmeler esnasında veri kayıplarını önlemek amacıyla form kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların kendilerini rahat ve huzurlu hissedebilecekleri ve görüşlerini içtenlikle açıklayabilecekleri bir görüşme ortamı sağlanmasına özen gösterilmiştir, uygun bir etkileşim ortamı oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Nitel araştırma yaklaşımında tasarlanan bu araştırmada “içerik analizi” yapılmıştır. Verilerin analizinde, önce anlamlı bilgiler çerçevesinde kodlar oluşturulmuş ve bunlar listelenmiştir. Listelenen kodların taşıdığı anlamlara göre temalar belirlenmiştir. Daha sonra bu temalar düzenlenerek, bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228). Çözümlemelerde görüşüne başvurulmuş Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarına birer belirleyici numara verilerek (A1, A2, A3...) açıklamalar yapılmıştır. Verilerin analizinde, ulaşılan bulgular sayısal olarak frekans değerleri ile ifade edilmiştir. Frekans değerleri görüşleri içeren temaların tekrarlanmasını yansıttığı için, bu değerler araştırmaya katılan denetçi yardımcısı sayısı farklı olabilmektedir.

Araştırmada geçerli sağlamak için, temaları oluşturulan kavramların kendi aralarında ve diğer temalarla tutarlılığı sürekli olarak test edilmiştir. Ulaşılan bulgular, denetçi yardımcılarının görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak desteklenmiştir. Ulaşılan bulgular ayrıca Milli Eğitim Denetçi Yardımcıları ile paylaşılmış, gerçekçi ve uygun bulunmuştur.

BULGULAR VE YORUMU

1. Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarına Hizmet-içi eğitim İngilizce kursuna isteyerek gelip gelmedikleri sorulmuş ve tümü bu soruya “evet” yanıtını vererek, isteyerek katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 1. Kursu Katılmaya İsteyenlere Yönelik Verilerin Dağılımı

Kursu isteyerek katılma durumu			
S.N.	Yanıtlar	Kodlar	F
1	Evet	A1, A2, A3.....,A14, A15	15

(*A; Kodlanmış Milli Eğitim Denetçi Yardımcıları)

2. “Kursu gelmekteki amacınız nedir?” Sorusuna verilen yanıtlar aşağıda belirtilmektedir (Tablo 2).

Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarının görüşleri incelendiğinde, 14 görüş İngilizceyi geliştirmek için, 6 görüş Kamu Personeli Dil Sınavını (KPDS) vermek, 1 görüş yabancı kaynakları takip etmek, bir görüş ise yurtdışına gidebilmek ifadelerini taşımaktadır. Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarının kursu katılmadaki amaçları incelendiğinde kendilerinin geliştirmek ve mesleklerinde ilerlemek ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu konu ile ilgili olarak, denetçi görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır:

- A1 : “İngilizce benim için önemli, bu nedenle bu kursu katıldım”
A4 : “Kendimi geliştirmek amacıyla kursu katıldım”
A15 : “Günümüzde İngilizcenin gerekliliği nedeniyle katıldım”

Tablo 2. Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarının Kursu Katılma Amaçlarına Yönelik Veri Dağılımı

Kursu Katılma Amacı			
S. N	Yanıtlar	Kodlar	f
1	İngilizceyi geliştirmek	A1, A3, A4, A5....., A14, A15	14
2	KPDS sınavını kazanmak	A1, A3, A5, A13, A14, A15	6
3	Yabancı kaynakları takip etmek	A2	1
4	Yurtdışına gitmek	A10	1

3. Milli E itim Denetçi Yardımcılarına yöneltilen “ ngilizce ö retimi için derste hangi yöntemler kullanılmaktadır? Bunları yeterli buluyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar a a ıda görülmektedir (Tablo 3).

Milli E itim Denetçi Yardımcılarının 25 adet farklı yanıt verdikleri görülmektedir. Kursta hangi yöntemler kullanıldı na yönelik, 15 görü , “Okuma, konu ma, anlatma, soru cevap, çift çalı ma” yöntemlerini dile getirmi tir. Yöntemlerin yeterlili ine ili kin, 5 görü “evet”, 5 görü “hayır” yanıtını içermektedir.

Tablo 3. Kursta Kullanılan Yöntemler ve Bunların Yeterlili ine li kin Verilerin Da ılımı

Kurstaki yöntemler ve bunların yeterli bulunma durumu				
S.N.	Soru	Yanıtlar	Ki iler	f
1	Kursta kullanılan yöntemler nelerdir?	Okuma, konu ma, anlatma, soru cevap, çift çalı ma	A1, A2, A3, A4, A5.....A14, A15	15
2	Yöntemler yeterli mi?	Evet Hayır	A6, A4, A3, A1, A12 A9, A8, A7, A13, A15	5 5

4. ngilizce ö retiminde hangi ö retim yöntemlerinin kullanılması gerekti ine yönelik soruya verilen yanıtlar a a ıda yer almaktadır (Tablo 4). ngilizce ö retiminde sizce hangi ö retim yöntemleri kullanılmalı sorusuna, Milli E itim Denetçi Yardımcıları, ifade edilme sıklı ı bakımından sırasıyla, “Okuma, anlatma, soru cevap” (f=4), “etkile imli e itim” (f=4), “yurtdı nda pratik yapma” (f=3), “bilgisayarlı e itim” (f=2), yanıtlarını vermi lerdir.

Bu konu ile ilgili olarak, denetçi görü lerinden bazıları a a ıda yer almaktadır:

A2 : “Kullanılan yöntemler ile ngilizce ö renmeme destek oluyor”

A6 : “Yeteri kadar yöntem kullanılıyor”

A11:”Farklı yönteme gerek yok”

A3 : “Kullanılan yöntemler çok sıradan”

A7 : “Daha etkili ö retim için interaktif yöntemler gerekli”

Tablo 4. Kursta Kullanılması Gereken Yöntemlere Yönelik Verilerin Da ılımı

Kullanılması sten en Yöntemler			
S.N	Yanıtlar	Ki iler	F
1	Okuma, anlatma, soru cevap,	A12, A5, A4, A2	4
2	Etkile imli e itim	A11, A8, A12, A15	4
3	Yurtdı nda pratik yapma	A5, A8, 12	3
4	Bilgisayarlı e itim	A10, A7	2

5. “ ngilizce ö retimi için ders saatleri ve kurs süresi yeterli midir? Yeterli görmüyorsanız, nasıl olmalı?” sorusuna verilen yanıtlar incelendi inde (Tablo 5), 15 denetçi yardımcısının tümünün kurstaki ders sayısını yeterli buldukları görülmektedir. . Bu konu ile ilgili olarak, denetçi görü lerinden bazıları a a ıda yer almaktadır:

A3 : “Haftada 20 saat, toplamda 288 saat ö retim almaktayız”

A8 : “3 ay 15 gün sürmektedir ve bu yeterlidir”

Tablo 5. Kurslardaki ngilizce Dersinin Saatlerinin Yeterlili ine li kin Verilerin Da ılımı

ngilizce Ö retimi çin Ders Saatlerinin Yeterlili i			
S.N	Yanıt	Ki iler	F
1	Yeterli	A1, A2, A3, A4, A5.....A14, A15	15

5. “Her bir ders saatinde yer alan kursiyer sayısı uygun mudur? Etkili bir ö retim açısından nasıl olmalı?” sorusuna verilen yanıtlar incelendi inde (Tablo 6), Uygun eklindeki görü sayısını (f=7), ve uygun de il eklindeki görü sayısını hemen hemen birbirine e ittir (f=8)’dir. Ço unlu un “10-15 ki i olmalı (f=6) yanıtını verdi i görülr. Bunu sırasıyla 8 ki i olmalı (f=3), 20 ki i olmalı (f=1) yanıtları izlemektedir. Bu konu ile ilgili olarak, denetçi görü lerinden bazıları a a ıdaki gibidir:

A5, A9: “Kurs başlangıcında sınıflar 20-30 kişi arasındadır, sonra sınıf mevcutları 10-20 kişi arası olmaktadır”

A12: “Başarısızlıktan veya kişisel yönlüklükten bazı kursiyerler bırakılmaktadır”

Tablo 6. Her Bir Ders Saatinde Yer Alan Kursiyer Sayısının Uygunluğuna ve Kaç Olması Gerektikine Yönelik Verilerin Dağılımı

Her Bir Ders Saatinde Yer Alan Kursiyer Sayısının Uygunluğuna ve Kaç Olması Gerektikine			
S.N	Yanıtlar	Kiiler	F
1	Uygun	A1, A10, A4, A11, A8, A9, A2	7
2	Uygun değil	A3, A5, A6, A7, A12, A13, A14, A15	8
3	20 kişiolmalı	(A1)	1
4	8 kişiolmalı	A5, A12, A15	3
5	10-15 kişiolmalı	A2, A4, A8, A9, A10, A11	6

7. “Hizmet-içeriteimde İngilizce öğretimi açısından teknolojik donanım yeterli midir? Nasıl olmalı?” sorusuna verilen yanıtlar (Tablo 7) incelendiğinde, 3 görüşün evet yönünde olduğu, 3 görüşün ise hayır ekinde olduğu görülmektedir. Nasıl olmalı sorusuna cevap vermediği ve dil sınıfı gerekli görüşünü taşıyan kişilerin sayısının 8 olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Hizmet- Çi Eğitimde İngilizce Öğretimi Açısından Teknolojik Donanımın Yeterliliğine İlişkin Verilerin Dağılımı

Kurstaki Teknolojik Donanımın Yeterliliği			
S.N	Yanıtlar	Kiiler	F
1	Evet	A1, A2, A6	3
2	Hayır	A5, A7, A12	3
3	Dil Sınıfı	A3, A5, A8, A9, A10, A11, A13, A15	8

8. “İngilizce öğretmenleri İngilizce öğretmede yeterliler mi? Olumlu ve olumsuz bulduunuz yönleri belirtir misiniz?” sorusuna yönelik veriler (Tablo 8), ifade edilme sıklığı bakımından çoktan aza doğru sıralandığında, “evet” (f=10) diyenlerin sayısının “Hayır” (f=4) diyenlerden daha fazla olduğu görülür. Olumsuz yönler açısından başarılı öğrencilerle dersini alıyor ekinde ortaya konulan ifadeyi ise sadece bir kişi dile getirmiştir. Olumlu ve olumsuz görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır:

A5: “Öğretmenlerin bilgi düzeyleri iyi”

A8: “İngilizceyi anlayabiliyorum”

A11: “Yeteri kadar öğretebiliyorlar”

A4: “Öğretmenler bilgilerini aktaramıyor”

A7: “Yeteri kadar kurs deneyimleri yok”

Tablo 8. İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliliğine Yönelik Verilerin Dağılımı

Yeti tircilerin İngilizce Öğretme Yeterliliği			
S.N	Yanıtlar	Kiiler	f
1	Evet	A1, A2, A3, A6, A7, A8, A9, A10, A11, A12	10
2	Hayır	A3, A5, A13, A15	4
3	Başarılı öğrencilerle dersini alıyor	A3	1

9. “Kurs sonucunda hedeflerinize ulaşabileceğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna ilişkin verilen yanıtlara bakıldığında (Tablo 9), 3 görüşün evet yönünde; 2 görüşün hayır yönünde; 8 görüşün ise kısmen yönünde olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Kurs Sonucunda Hedeflere Ulaşabilme Durumuna İlişkin Verilerin Dağılımı

Hedeflere Ulaşabilme Durumu			
S.N	Yanıtlar	Kiiler	F
1	Kısmen	A6, A7, A8, A9, A10, A11, A13, A15	8
2	Evet	A1, A2, A12	3
3	Hayır	A3, A5	2

10. Etkili bir İngilizce kursu için başkaları neler önerilebileceğine yönelik yanıtlar incelendiğinde (Tablo 10), Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarının yanıtlarının, ifade edilme sıklığı bakımından çoktan aza doğru sıralandığında, “Konu materyal zengin olmalı (f=8), Yurtdışı’na gönderme olmalı (f=4), Teknolojiye ağırlık verilmeli (f=2), Test çözümüne ağırlık verilmeli (f=1) şeklinde oldu görülmüştür. Bu konu ile ilgili olarak, denetçi görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır:

A7: “ İngilizce öğretiminde pratik uygulamalar yapılmalı”

A9:”Derste kursiyerler sürekli konu turulmalı”

A13:” İngilizce öğretim yöntemi yurtdışı’nda olmalı”

Tablo 10. Etkili Bir İngilizce Kursu için Yapılan Önerilere İlişkin Verilerin Dağılımı

Etkili Bir İngilizce Kursu için Öneriler			
S.N	Yanıtlar	Kişiler	f
1	Konu materyal zengin olmalı	A2, A3, A4, A9, A10, A11, A13, A15	8
2	Test yapılmalı	A4	1
3	Yurtdışı’na gönderme olmalı	A5, A10, A13, A15	4
4	Teknolojiye dayanmalı	A7, A10	2

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular ilgili alan yazınında açıklanmış ve yapılan araştırmaya sonuçlarıyla da karşılaştırılarak, genel sonuçları hakkında önerilere yer verilmiştir.

İngilizce hizmet-içi kursların etkililiğine ilişkin bu araştırmada da denetçilerin çoğunun lisansüstü eğitim alması sevindirici bir durumdur. Bu özellik, denetçilerin İngilizce kurslarına katılmada istekli olmalarını da sağlayan bir unsur olarak görülebilir. Zira, lisansüstü eğitim dünyadaki gelişmeleri etkili şekilde takip etme, uygulamalardan sonuçlar çıkarma, yeni ve yaratıcı olanaklardan yararlanma açısından en az bir yabancı dil bilgisini gerektirmektedir.

Bu araştırmada, Milli Eğitim Denetçi Yardımcılarının tamamının Hizmet-içi eğitim İngilizce kursuna isteyerek geldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Milli Eğitim Denetçi Yardımcıları, İngilizce dil bilgilerini geliştirmek, Kamu Personeli Dil Sınavını (KPDS) kazanmak, yabancı kaynakları takip etmek, ve yurtdışı’na gidebilmek için bu kursa katıldıklarını beyan etmişlerdir. Yanıtlardan da anlaşılacağı üzere, kursa katılan müfettiş yardımcılarının esas amacı yabancı dil bilgisi açısından performanslarını geliştirmektir. Aypay (2010)’ın yaptığı olduğu araştırmada, denetçilerin büyük bir bölümü lisans mezunudur. Bununla birlikte, öğretmenlik kariyer basamakları ve üniversitelerin sayısının artması sonucu öğretmenler arasında lisansüstü eğitim görenlerin sayısının arttığı bildirilmekte ve denetçilerin özellikle eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisansüstü eğitim almak istedikleri belirtilmektedir. Bu durum, denetçilerin kendilerini mesleki açıdan geliştirmeye isteklerini ortaya çıkarmakta ve bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Hizmet-içi İngilizce kursundaki öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin görüşler hemen hemen eğitim ortamlarında olumlu ve olumsuz olarak belirtilmiştir. Bu durum, kursların etkililiğinin sorgulanması gerektiği durumunu ortaya çıkarmıştır. Nitekim, hangi yöntemlerin kullanılması gerektiği sorusuna, müfettiş yardımcıları “okuma”, “anlatma”, “soru cevap”, “yurtdışı’nda pratik yapma”, “bilgisayarlı eğitim”, “etkileşimli eğitim” yanıtlarını vererek, etkileşimli bir öğretim yönteminin ön planda tutulması gerektiğini vurgulamışlardır. Kurslardaki teknolojik yeterlilik de yine katılımcıların bazıları tarafından yetersiz bulunmuştur. Ulaşılan bu sonuçlar, İngilizce kurslarında çağdaş öğretim tekniklerinin kullanılması; bilişim teknolojisinin imkanlarından yararlanarak, kursa katılanların ihtiyaçları çerçevesinde, işlevsel kurs programları hazırlanması gerektiği hususunu ön plana çıkarmaktadır. Richards (2006: 45) da İngilizce öğretiminde, son yıllarda, öğrencilerin iletişim ihtiyaçlarının belirlenmesinin ve etkileşime dayalı bir öğretim metodolojisinin izlenmesi üzerinde durulduğunu belirtmektedir.

İngilizce öğretimi için ders saatlerinin ve kurs süresinin yeterli olmasını ilkin tüm denetçi yardımcılarının olumlu şekilde yanıt vermişlerdir. Bu bulguya tezat olarak, Yalın, (2001) tarafından yapılan hizmet-içi eğitim programlarının yeterliliğini ilkin çalışmada, katılımcıların %40'ını kursiyerlerin katıldıkları program sürelerinin yeterli olmadığını yönünde görüş bildirmiştir.

Etkili bir öğretim açısından, her bir ders saatinde yer alan kursiyer sayısının uygunluğu ve kaç olması gerektiğine yönelik verilen yanıtlar incelendiğinde ise, uygun ve uygun olmadığını yönündeki görüşlerin hemen hemen bir birine eşit olduğu görülmekte ve çoğunluğun “10-15 kişi olmalı” yanıtını verdiği görülmektedir. İngilizce Öğretiminde, etkileşimli ortamlar oluşturabilmek, karlılıkları anlamak ve konulara becerilerini geliştirebilmek için, belirtilen bu sayı ideal olarak görülmektedir.

Kurslardaki teknolojik donanımın yeterliliğini ilkin olumlu ve olumsuz yönündeki görüşlerin yine birbirine eşit olarak dağıldığı ve çoğunluğun yabancı dil sınıflarının oluşturulması yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Bu durum, kursiyerlerin, son teknolojik gelişmelerden yararlanmaları gerektiği yönünde bir talep içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Yalın (2001)'in araştırmalarında, araştırmaya katılanların % 60.9'u, konu ve amaçlara yeterince uygun araç ve gereç kullanılmadığını yönünde ulaşılan sonuç da bu bulguyu destekler niteliktedir.

İngilizce öğretmenlerinin, İngilizce öğretiminde yeterli olma durumuyla ilgili olarak, çoğunluk öğretmenlerin bilgi ve beceri düzeyi açısından yeterli oldukları yönünde görüş belirtmiştir. Bununla birlikte az da olsa olumsuz görüş bildiren kişiler de bulunmaktadır. Yıldırım (2006) tarafından yapılan araştırmada, yabancı dil ile ilgili verilen kursların etkililik açısından, tüm diğer kurslar içinde sondan üçüncü sırada belirtilmesi de bu alanda sıkıntı yaşadığını yansıtmaktadır. Olumsuz görüş belirtenlere dikkate alındığında, aynı zamanda, kurslarda görev yapan yetiştirici konumundaki kişilerin de çağdaş öğretim teknikleri, sınıf yönetimi, yetiştirme eğitimi, İngilizce Dil bilgisi alanlarında uzman olmalarının sağlanması gerektiği sonucunu doğrulamaktadır.

Kurs sonucunda kursiyerlerin hedeflerine ulaşabilme durumlarına ilişkin görüşlerin çoğunluğu kısmen düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu sonuç, kursiyerlerin kurslardan beklediklerini tam olarak elde edemediklerini de ortaya koymaktadır. Denetçilere uygulanan hizmet-içi eğitimin etkililiğini ilkin ahin, Çek ve Zeytin (2011) tarafından yapılan araştırmada, araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun, bu kursları yetersiz olarak nitelendirmesi durumu araştırmamızın bu sonucunu destekler niteliktedir. Bu genel sonuçları elde etmekte ayrıca öneriler verilebilir:

- Milli Eğitim denetçilerinin ve denetçi yardımcılarının ihtiyaçları ve beklentileri çerçevesinde hizmet-içi kurslar düzenlenmeli ve bu kursların etkililik durumu sürekli olarak izlenmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kurslarda yetiştirici/eğitici olarak görev alan uzmanlar, mesleki yetkinlik açısından titizlikle seçilmeli ve bu uzmanların kurslardaki başarı durumları dikkate alınarak görevlendirmelerine devam edilmelidir. Özellikle, yabancı dil kurslarında eğitimcilerin teknolojiden yeterince yararlanma, çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerini etkili şekilde uygulamaları hususuna önem verilmelidir.
- Hizmet-içi İngilizce kurslarına katılan ve başarılı olan denetçilerin, İngilizce öğrenmelerini daha fazla geliştirebilmeleri için belirli sürelerle yurt dışı deneyimi kazanmaları sağlanmalıdır.
- İngilizce kursları için ders saati ve kurs süresi denetçiler tarafından yeterli bulunmamıştır. Ders sayısı ve süre planlamasının kursiyerlerin görüşleri çerçevesinde planlanması kurslardan sağlanacak yararın artmasında etkili olacaktır.
- Her ne kadar kurs süresi içinde kursa katılanların sayısında bir azalma olduğu belirtilse de, sınıf mevcudlarının 15-20 kişiyi geçmemesi, etkileşimli bir öğretimin gerçekleştirilmesi bakımından önemlidir.

KAYNAKLAR

Aydın, M. (1987). Bir hizmet-içi eğitim olarak denetim. Hacettepe Üni., *Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı-2.

Aydın, M. (1993). *Çağdaş Eğitim Denetimi*, 3.Basım. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Aypay, A. (2010). Denetçi profiline ilişkin sorunlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 593-622.
- Aytaç, T. (2000). Hizmet-içeritim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. *MEB Der. Sayı* 147:66-69.
- Evans, C. S. (2009). How to be an educational supervisor In. Nicola Cooper and Kirsty Forrest (Eds), *Essential Guide to Educational Supervision in Postgraduate Medical Education*. London: Wiley-Blackwell Publishing,
- Harris, B. M. (1976). Supervisor competence and strategies for improving instruction. *Educational Leadership*, February, 33 (5), 332-335.
- Kanlı, U. ve Yaşar, R. (2002). 2000 yılında Ankara'da fizik öğretmenleri için düzenlenen hizmet-içeritim yaz kursunun etkinliği. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:153-154.
- Keleş, E. ve Çelik, D. (2013). 2000-2010 Yılları Arasında Bilgisayar Teknolojileri ve Eğitimde Kullanımlarına Yönelik Yürütülen Hizmet-içeritim Kurslarının Değerlendirilmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, Vol.1 No2, 164-194.
- Korkmaz, M. (2007). *İkinci sınıf öğretmenlerinin rehberlik görevlerini yerine getirme düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MEB. (1993). Teftiş Kurulu Yönetmeliği, 2393 Sayılı Tebliğler Dergisi. Ankara.
- MEB. (1995). Hizmet-içeritim Yönetmeliği, Resmi gazete, 4.1.1995 tarih ve 22161 sayılı.
- MEB. RDB (Rehberlik ve Denetim Başkanlığı) (2012). Hizmet-içeritim Programları, Ankara. (<https://mebbis.meb.gov.tr/KisiselBilgiler/gen10002.aspx>).
- Richards, J.C. (2006). *Communicative language teaching today*. New York: Cambridge University Press.
- Ryan, R. L. (1987). *The Complete Inservice Staff Development Program: A Step by Step Manual for School Administrators*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Saban A. (2000). Hizmet-içeritimde yeni yaklaşımlar. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 145.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf öğretmenlerinin kendi meslek gelişimleriyle ilgili görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı: 149.
- Şahin, S. Çek, F. ve Zeytin, N. (2011). Education supervisors' views regarding efficiency of supervision system and in-service training courses. *Educational Sciences: Theory & Practice* - 11(3), 1196-1201.
- Taymaz, H. A. (1997). *Hizmet-içeritim*. Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası. Ankara.
- Tyler, R. and Brown, S. (1999). A Comparison of professional development models for teachers of primary mathematics and science. *Asia-Pacific Journal Of Teacher Education*, 27 (3).
- Yalın, H. (1997). Hizmet-içeritim var olan ya da ileride çözülmesi gereken bir problemi çözmek için yapılır. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:133:29-30. Ankara.
- Yalın, H. (2001), Hizmet-içeritim Programlarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, No. 150.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (2006). İkinci sınıf öğretmen yardımcılarının yetiştirilmesi. Selçuk Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 715-728.
- http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/Atilla%20YILDIRIM/YILDIRIM,%20Atilla.pdf.
Er. Tar. 15.04.2013.